Το Νησί των Συναισθημάτων Συναισθηματική Νοημοσύνη, Θέατρο και Εκπαιδευτικό Δράμα: η εμπειρία μιας παράστασης

Αλέξανδρος Ράπτης

Εισαγωγή

- Η θεατρική ομάδα HIPPO και η πορεία της

Ένα βίντεο για τους HIPPO

Μπορείτε να δείτε το βίντεο στον παρακάτω σύνδεσμο:
https://www.youtube.com/watch?v=Y2Tr8Sebc74

email: hippotheatregroup@gmail.com

https://hippohippos.wixsite.com/hippo-theatre-group

Σύντομο Ιστορικό της Ομάδας

Η ομάδα HIPPO ιδρύθηκε το 2009 και αποτελείται από τους Αλέξανδρο Ράπτη και Φώτη Δούσο. Έχει κάνει παραστάσεις για παιδιά και ενήλικες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Βασική μέριμνα της ομάδας υπήρξε πάντα η κινητικότητα και η επικοινωνία με όσο δυνατόν περισσότερες κοινότητες σε χωριά και πόλεις εντός κι εκτός Ελλάδας. Η ομάδα ξεκίνησε από την επαρχιακή πόλη των Σερρών και επεκτάθηκε σταδιακά στην ηπειρωτική και νησιώτικη Ελλάδα (Αλεξανδρούπολη, Ξάνθη, Κομοτηνή, Καβάλα, Λήμνο, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς, Καστοριά, Ιωάννινα, Κέρκυρα, Πρέβεζα, Άρτα, Κατερίνη, Βόλος, Σποράδες, Θήβα, Αγρίνιο, Μεσολόγγι, Ζάκυνθος, Κεφαλονιά, Αθήνα, Ναύπλιο, Λεωνίδιο, Αμαλιάδα, Γύθειο, Χίο, Μυτιλήνη, Σάμο, Κω, Ρόδο, Πάτμο, Κρήτη). Χαρακτηριστικό της η παρουσίαση παραστάσεων ακόμα και σε πολύ μικρά χωριά αλλά και πόλεις ή νησιά της παραμεθορίου (πχ. Οινούσες, Ζωνιανά Κρήτης). Πραγματοποίησε περιοδείες εκτός Ελλάδας, στην Κύπρο, στις Η.Π.Α., στον Καναδά, στην Αγγλία, στην Γερμανία, στο Βέλγιο, την Ελβετία, την Ολλανδία και την Αυστραλία. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλε τα μέγιστα στην ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό και στην σύσφιξη πολιτιστικών σχέσεων του απόδημου ελληνισμού με την μητροπολιτική Ελλάδα. Η ομάδα παρουσίασε θεατρικά προγράμματα και βιωματικά σεμινάρια σε παιδιά και ενήλικες με ελλιπή γνώση ελληνικών (ή και με μηδενική γνώση) καθώς πρόκειται για γόνους τρίτης και τέταρτης γενιάς μεταναστών με θαυμαστά αποτελέσματα. Η δράση της ομάδας κρίθηκε από εκπαιδευτικές κοινότητες και συλλόγους γονέων του εξωτερικού ως εξαιρετικής σημασίας.

Σήμα κατατεθέν των hippo είναι ένα σωματικό θέατρο αυστηρά ιδιοσυγκρασιακής υφής που ονομάζεται kinemo (από τις λέξεις kinesthetic και emotional) και έχει διαμορφωθεί μέσα από εμπειρίες, ταξίδια, αναζητήσεις, και κυρίως ενδελεχή και πολύχρονη έρευνα πάνω στην σωματικότητα. Το 2018 η ομάδα έχει εκδόσει και ένα σχετικό βιβλίο με τίτλο *kinemo* που αναπτύσει την κοσμοθεωρία της και κυκλοφορεί απ΄ τις εκδόσεις Αγγελάκη. Με βάση το θεατρικό ύφος του kinemo η ομάδα έχει ανεβάσει πολλές παραστάσεις για παιδιά και ενήλικες.

Η ομάδα Hippo οργανώνει σεμινάρια και θεατρικά εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες με εκπαιδευτική μέριμνα, αγάπη και κέφι στην Ελλάδα, αλλά και το εξωτερικό. Είναι από τους ελάχιστους θεατρικούς οργανισμούς στην Ελλάδα που ειδικεύεται στο Εφαρμοσμένο Θέατρο και το Εκπαιδευτικό Δράμα (Applied Theatre & Drama in Education).

Τον Οκτώβριο του 2020 η εταιρία ίδρυσε το Hippo Theatre e-School, ένα διαδικτυακό καλλιτεχνικό σχολείο με μαθήματα και σεμινάρια για παιδιά και ενήλικες.

Σημαντικές στιγμές στην πορεία της είναι η παρουσίαση της παράστασης *Νιάρα* στο Πανεπιστήμιο του YALE, ενώπιον φοιτητών του τμήματος νεοελληνικής γλώσσας και η διεξαγωγή εργαστηρίου υποκριτικής με αφορμή το *kinemo* σε επαγγελματίες ηθοποιούς στο Thespo19, το μεγαλύτερο διεθνές φεστιβάλ νεανικού θεάτρου στην Βομβάη της Ινδίας.

Ιστοσελίδες:

http://hippohippos.wix.com/hippo-theatre-group

www.hippotheatreschool.com

Hippo Theatre e -School

Διαδικτυακά μαθήματα και σεμινάρια για παιδιά και ενήλικες

Μία πρωτοβουλία του Αλέξανδρου Ράπτη

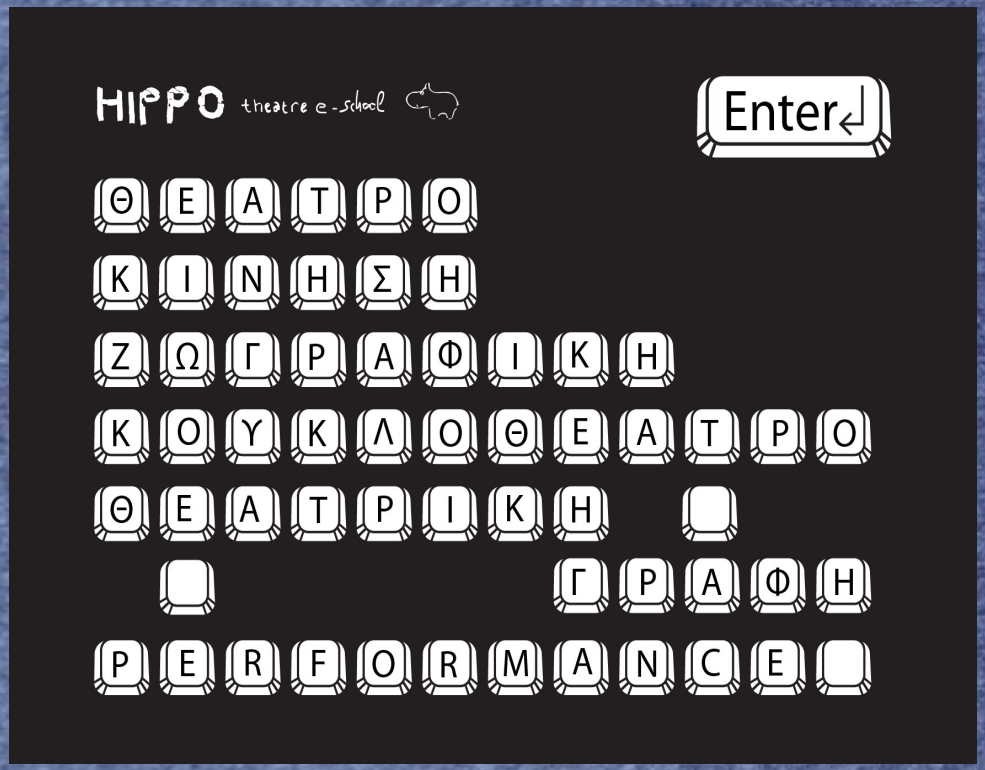

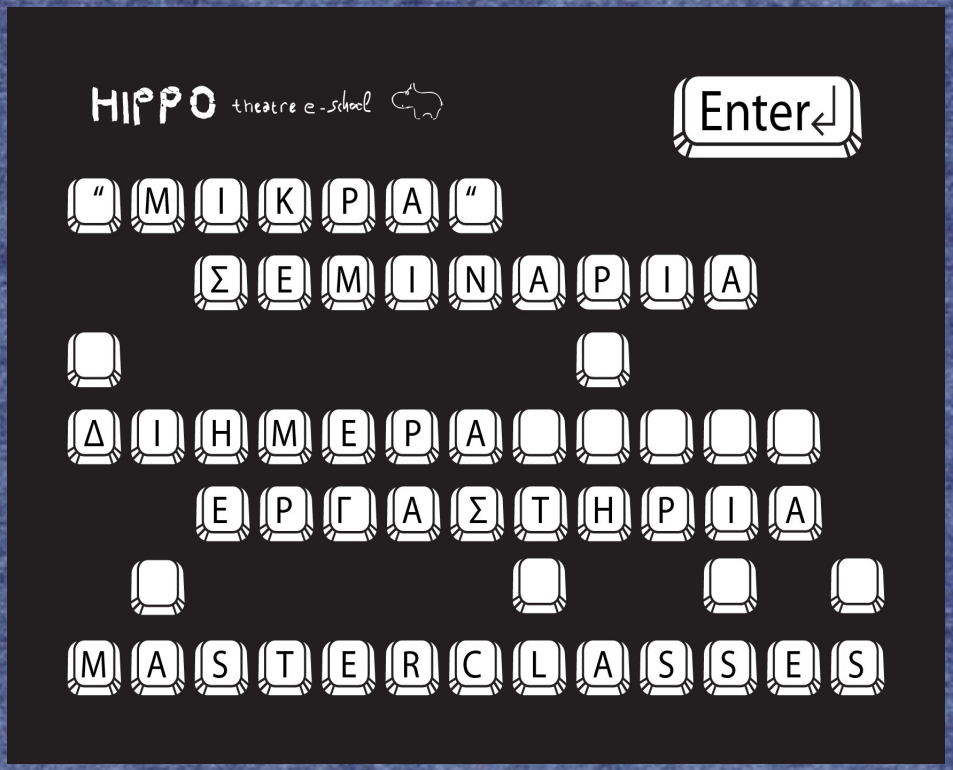

info@hippotheatreschool.com

www.hippotheatreschool.com

Λίγα λόγια για το Εκπαιδευτικό Δράμα

Διάδραση και Εκπαίδευση

Το Εκπαιδευτικό Δράμα (μετάφραση από τον αγγλικό όρο "Drama in Education") εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Αγγλία το 1950. Είναι μια δομημένη παιδαγωγική διαδικασία, που υιοθετεί στοιχεία από το θέατρο - μεθόδους και τεχνικές της δραματικής τέχνης - με σκοπό την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των συμμετεχόντων, καθώς και την αποτελεσματική αφομοίωση της γνώσης μέσα στο κοινωνικό της πλαίσιο. Αποτελεί ταυτόχρονα εργαλείο διδασκαλίας, αλλά και μέσο αισθητικής ανάπτυξης των παιδιών.

Υπάρχει πλήθος τεχνικών με τις οποίες μπορεί κάποιος να εμπλουτίσει το Δράμα, αναλόγως με τους στόχους που θέλει να επιτύχει. Το Δράμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέθοδος διδασκαλίας συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων (πχ. λογοτεχνία, ιστορία κλπ.), ως προσπάθεια επίλυσης ζητημάτων ή αλλαγής θέσης και συμπεριφοράς προς ένα θέμα, ως τρόπος αφύπνισης ενδιαφέροντος και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης, αλλά και γενικότερα ως ένα εργαλείο ενδυνάμωσης της προσωπικότητας των μαθητών αφενός και της κοινωνικής και ομαδικής τους ευαισθησίας αφετέρου.

Με αφορμή ένα ποίημα, μια φωτογραφία, ένα τραγούδι, ακόμα και ένα όνειρο, δημιουργούμε ένα ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο ενθαρρύνεται η συναισθηματική εμπλοκή των συμμετεχόντων, καθώς και η νοητική επεξεργασία των τεκταινομένων. Τα παιδιά εκφράζονται μέσω της θεατρικής φόρμας, αναλαμβάνουν ρόλους, αλληλεπιδρούν, αξιοποιούν τις δυνατότητες τους, ενεργούν συλλογικά και λαμβάνουν αποφάσεις.

Κάποιες από τις τεχνικές αυτές αφορούν τη δημιουργία του δραματικού πλαισίου όπου θα αναπτυχθεί το Δράμα, άλλες την πλοκή του, άλλες την αναπαράσταση και τέλος άλλες τον αναστοχασμό. Για παράδειγμα κάποιες τεχνικές: είναι η εξερεύνηση σκέψης, ο αναστοχασμός, ο αυτοσχεδιασμός, η παγωμένη εικόνα, ο ρόλος στον τοίχο.

Βιβλιογραφία – Εκπαιδευτικό Δράμα

Άλκηστις, *Η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση*, εκδ/ Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000

Μαύρη Αγελάδα Άσπρη Αγελάδα: Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα, εκδ. Τόπος, Αθήνα 2008

Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, Προετοίμασια για τη δραματοποίηση, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1989

Αυδή Α. (επιμ.), *Δρόμοι για τη σχολική παράσταση – Πρακτικά*, Εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2004

Αυδή Α. & Χατζηγεωργίου Μ., *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση,* εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2007

Γιάνναρης Γ. , *Θεατρική Αγωγή και Παιχνίδι*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1994

Γιαννούλη Μ. & Γκόβας Ν. & Μερκούρη Α. (επιμ.), *Θέατρο στην Εκπαίδευση, δημιουργώντας νέους ρόλους στον 21ο αιώνα, 5η Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Θέατρο στην Εκπαίδευση,* Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2006

Γκόβας Ν., *Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002

Γραμματάς Θ., *Η διδακτική του θεάτρου*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 1999

Ελένη Ε. & Τριανταφυλλοπούλου Κ.,*Το εκπαιδευτικό θέατρο στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2004

Κατσαρίδου Μ., *Η Θεατροπαιδαγωγική μέθοδος. Μια πρόταση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε διαπολιτισμική τάξη*, εκδ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2014

Κουρετζής Λ., *Το Θεατρικό παιχνίδι*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 1991

Κουρετζής Λ. & Άλκηστις, *Θεατρική Αγωγή 1*, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1993

Beauchamp H.,*Τα παιδιά και το δραματικό παιχνίδι,* μτφρ. Ε. Πανίτσκα, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 1998

Ντιούι Τ., *Εμπειρία και Εκπαίδευση*, μτφρ. Λ. Πολενάκης, εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1980

Παπαδόπουλος Σ., *Με τη Γλώσσα του Θέατρου, Η Διερευνητική Δραματοποίηση στη Διδασκαλία της Γλώσσας*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2007

Η Παιδαγωγική του Θεάτρου, εκδ. Κοντύλι, Αθήνα 2010

Παπαθανασίου Α. & Μπασκλαβάνη Ο., *Θεατροπαιχνίδια,* εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2001

Σέξτου Π.,*Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2005

Πρακτικές εφαρμογές θεάτρου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2007

Faure G. & Lascar S., *Το θεατρικό παιχνίδι*, μτφρ. Α. Στρουμπούλη,εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1988

kinemo

- **Αλέξανδρος Ράπτης & Φώτης Δούσος, *kinemo*, εκδ. Αγγελάκη, Αθήνα 2018**

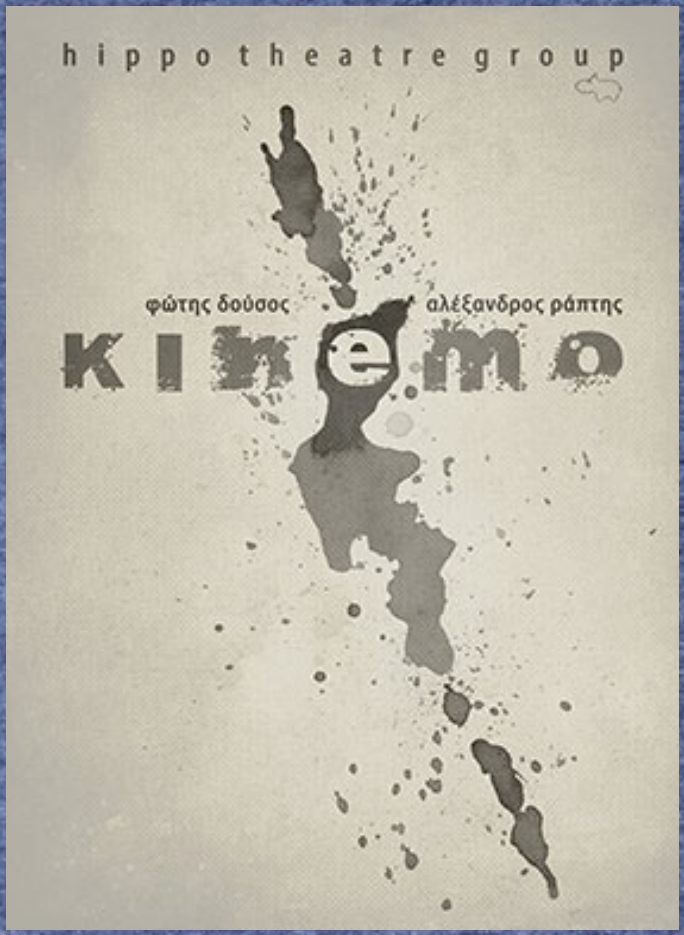

Το θεατρικό στυλ της ομάδας και η σχέση του με την έννοια της Ενσυναίσθησης

"....Καθώς απευθυνόμασταν σχεδόν από την αρχή σε ακροατήρια που μας χώριζε γλωσσική απόσταση θέλαμε να βρούμε έναν καλό και αποτελεσματικό τρόπο για να επικοινωνήσουμε μαζί τους, για να καταστήσουμε κατανοητό το μήνυμά μας. Αυτή η επιθυμία μας ώθησε να επενδύσουμε σε μια θεατρική γλώσσα που δεν βασίζεται στον λόγο, τις λέξεις, τα ρηματικά σχήματα, αλλά στο σώμα, την κίνηση, την ενέργεια. Αυτή ήταν λοιπόν η κινητήριος δύναμη της ορμής μας. Μια επιθυμία για διάλογο, για σφυρηλάτηση δεσμών, για άνοιγμα διαύλων επικοινωνίας....

....Το μανιφέστο του θεάτρου kinemo

1. Τα βασικά χαρακτηριστικά του θεάτρου kinemo είναι η σωματικότητα και η ενσυναίσθηση.....

...Η λέξη kinemo είναι ένας δικός μας νεολογισμός που προέρχεται από τη σύντμηση των λέξεων kinesthetic και emotional.Η επιλογή αγγλικών λέξεων έγινε γιατί εξ αρχής θέλαμε ο τίτλος να είναι γραμμένος με λατινικούς χαρακτήρες και να έχει καθολική ισχύ, μιας και δραστηριοποιούμαστε συχνά εκτός συνόρων. Χρησιμοποιήσαμε δύο επίθετα που μαζί σχηματίζουν ένα ουσιαστικό, από το οποίο παράγεται καινούριο νόημα. Γιατί kinesthetic και emotional; Διότι θεωρούμε ότι η μείξη αυτών των δύο στοιχείων (της κιναισθησίας και του συναισθήματος δηλαδή) παίζουν δομικό ρόλο στις θεατρικές μας αναζητήσεις και συγχρόνως αποτελούν αέναο ζητούμενο της θεατρικής μας έρευνας.

Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το συναίσθημα της σκηνής, της εικόνας, του συνόλου, της κινητικής διάταξης, το συναίσθημα που ενεργοποιείται, παράγεται και αναδύεται από το σύμπλεγμα των σωμάτων, από τη διαλεκτική σχέση των κινήσεων, από την αντίθεση των εκτελεστών, την ανάδειξη της σκηνικής πολικότητας....

Το σωματικό θέατρο στο οποίο ασκούμαστε, έχει μια τέτοια ροπή και μια τέτοια κατεύθυνση.

Δεν είναι αυτοσκοπός να σημειωθούν τα όρια της τοπικότητας ή να γίνει μια λεπτομερής περιγραφή του περιβάλλοντος χώρου, αλλά μέσα από την φλεγόμενη παρουσία των σωμάτων να τονιστεί το υφέρπον συναίσθημα κάθε σκηνής.

Κιναισθησία, για μας, σημαίνει η αντίληψη που έχει κάποιος για το σώμα του, τις δυνατότητες και τα όριά του, καθώς και για τα σώματα των γύρω του. Επίσης, είναι ο τρόπος να μεταφράζεται ένα συναίσθημα, μια σκέψη, μια ιδέα σε κίνηση. Για την ενεργοποίησή της χρειάζεται επιμέλεια και άσκηση....”

Το Νησί των Συναιθημάτων

Νεότερες έρευνες δείχνουν ότι η συναισθηματική νοημοσύνη (EQ) είναι σημαντικότερη από τον δείκτη ευφυΐας (IQ) για την προσωπικότητα ενός ανθρώπου ακόμα και σε τομείς που συνδέονται παραδοσιακά με την εξυπνάδα, όπως η επαγγελματική σταδιοδρομία για παράδειγμα. Θεωρούμε ότι η σπουδαιότητα της ανάπτυξης της συναισθηματικής νοημοσύνης στα πρώτα σχολικά χρόνια συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση δημιουργικών και ευτυχισμένων ενηλίκων.

Το Νησι των Συναισθημάτων είνια μια ιστορία που βρίσκεται στο βιβλίο που έγραψε ο Χόρχε Μπουκάι το 2001 με τίτλο "Ο Δρόμος των Δακρύων". Η έμπευση του ήταν ένα παραδοσιακό παραμύθι της Κολομβίας.

Η ιδέα ήταν της για χρόνια συνεργάτιδάς μας Σίσσυς Ιγνατίδου.

Το Νησί των Συναισθημάτων είναι ένα ιδιαίτερο τρυφερό και συγκινητικό π[αραμύθι για την αγάπη και την αξία της στο χρόνο. Μέσα στο παραμύθι προσωποποιούνται συναισθήματα και έννοιες.

Με αφορμή αυτή την ιστορία κάναμε μία διασκευή για να μιλήσουμε για τα συναοσθήματα.

.

Φωτογραφίες από την παράσταση

Το Εκπαιδευτικό Δράμα στο Νησί των Συναισθημάτων

Κεντρικό θέμα του προγράμματος είναι η συναισθηματική νοημοσύνη. Η παράσταση είναι βασισμένη σε τεχνικές του σωματικού θεάτρου με έμφαση στην εκφραστικότητα, την κίνηση, το χορό και το τραγούδι και είναι διαδραστική. Τα παιδιά συμμετέχουν σ' αυτην σε συγκεκριμένα σημεία της δράσης μέσα από θεατρικά παιχνίδια και τεχνικές του Εκπαιδευτικού Δράματος, επηρεάζουν την εξέλιξή της ιστορίας, μπαίνουν βαθιά στο θεματικό κέντρο της, αλληλεπιδρώντας, ασκώντας την κριτική τους σκέψη και συμμετέχοντας ενεργητικά.

Ερωτήματα που διερευνούνται:

-Τί είναι συναίσθημα; (κατανόηση ορισμού)

-Πότε και πώς γεννιέται το συναίσθημα;

-Τι συμβαίνει στο σώμα μας κάθε φορά που νιώθουμε συναισθήματα;

-Ποια τα είναι τα βασικά συναισθήματα και οι οικογένειες συναισθημάτων;

-Υπάρχουν τρόποι ελέγχου των συναισθημάτων;

-Πως λειτουργεί ο εγκέφαλος μας όταν σκεφτόμαστε, ονειρευόμαστε, αγαπάμε, μισούμε;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

Παιχνίδι γνωριμίας, soundscape (κατασκευή ηχοτοπίου), αναγνώριση συναισθημάτων, βασικά συναισθήματα, ανίχνευση σκέψης και συναισθημάτων, αναπαράσταση – φωτογραφία, διάδρομος συνείδησης.

Δραστηριότητα αναγνώρισης συναισθημάτων

Ανίχνευση σκέψης

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

1. Παίξτε το παιχνίδι: Κάνω γκριμάτσα. Το παιχνίδι αρχίζει λέγοντας στο παιδί: "Θα κάνω μια γκριμάτσα. Κοίταξε το πρόσωπό μου και μάντεψε τι νιώθω". Όταν το παιδί μαντέψει το συναίσθημα μετά πείτε του: "Ξέρεις τι με κάνει να νιώθω έτσι;". Στην συνέχεια είναι η σειρά του παιδιού να κάνει γκριμάτσα και ο γονιός να ματέψει το συναίσθημα.

2. Πάρτε ένα αγαπημένο παραμύθι του παιδιού και ρωτήστε το πώς νιώθει ο κάθε ήρωας σε μια δεδομένη στιγμή της ιστορίας και για ποιο λόγο. Ρωτήστε το επίσης αν έχει νιώσει το ίδιο το παιδί σας έτσι κάποια στιγμή και γιατί.

3. Ζωγραφίστε μαζί με το παιδί σας ένα βιβλίο όπου κάθε σελίδα θα είναι αφιερωμένη σε ένα συναίσθημα.

4. Διάλεξτε μουσικές που προκαλούν διαφορετικά συναισθήματα (πχ. ένα χαρούμενο κομμάτι, ένα λυπητερό κομμάτι, ένα μονότονο κομμάτι κτλ.) και παροτρύνετε το παιδί σας να ζωγραφίσει, να κινηθεί να μιλησει ή να χορέψει με βάση το συναίσθημα που του προκαλείται.

5. Γράφουμε μικρά χαρτάκια διάφορα συναισθήματα. Τα ανακατέβουμε μέσα σε μια γυάλα kai ο καθένας διαλέγει ένα χαρτάκι, παρουσιάζει το συναίσθημα που του γράφει και οι άλλοι μαντεύουν πιο είναι.

Διαθέσιμα διαδικτυακά προγράμματα και παραστάσεις της ομάδας Hippo και του Hippo Theatre e-School

Hippo - Διαθέσιμες Παραστάσεις για παιδιά από την νέα χρονιά

Το Δίλημμα του Αυτοκράτορα – μια διαδραστική παράσταση για παιδιά δημοτικού με θέμα την διαχείρηση του χρόνου και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των παιδιών σε ζητήματα όπως: φιλία, διαδίκτυο και ανθρώπινες σχέσεις και μοναξιά.

Ο Γιάννης και το Πεύκο – μια διαδραστική παράσταση για παιδιά νηπιαγωγείου και δημοτικού με θέμα την καλλιέργεια της οικολογικής συνείδησης.

Hippo Theatre e- School
Διαδικτυακά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς από Σεπτέμβρη

Θέατρο στην Εκπαίδευση- Εφαρμοσμένο Θέατρο: Θεατρικές τεχνικές για εμψύχωση ομάδων και βιωματική μάθηση.
Διδάσκουσα: Ιωάννα Λιούτσια

Το ***Σκέφτομαι και Γράφω Ανάποδα: Επιμορφωτικό Σεμινάριο Δημιουργικής Γραφής.***
Διδάσκων: Φώτης Δούσος

Αλέξανδρος Ράπτης

alexhippos@gmail.com, https://www.facebook.com/alexsupercrime